

Bozulmakta Olan Türkiye İsrail İlişkileri ve Bir Anımsatma

Dursun ATILGAN

Avrupa Atatürkçü Düşünce Dernekleri Federasyonu
Genel Başkanı

Köln, 27 Ekim 2009

"One minute" olayından sonra Türkiye - İsrail ilişkilerinin gittikçe bozulmaya başladığına tanık olunmaktadır. Kökeni, Erbakan'ın anti İsrail odaklı "Millî Görüş Teşkilatı"na dayanan AKP ile; Hitler döneminde Musevîlerin (Yahudilerin) başına gelenleri unutmuş gibi görünen ve ABD'nin **Bush** patentli %100 sakat ve saldırgan Ortadoğu siyasetine "ram" olmuş İsrail devlet yöneticilerinin sınırsız-sorumsuz tutumlarını değerlendirirken, Türk-Musevî ilişkileri konusuna kısaca bir göz atmanın yararı olacağı kanısındayım.

Önce bir anımsatma: Kral Ferdinand ile Kraliçe İzabel'in İspanyasında uygulanan korkunç engizisyonundan kaçan ya da zorla sürgün edilen yüzbinlerce Sefarad Yahudiyi (*Sefarad demek İbranice İspanya demektir*) 1492'de sürgün ettiklerinde, onları, başta Avrupa'nın en ünlü(!) devletleri olmak üzere, dünyanın hiç bir devleti kabûle yanaşmamıştı. Fatih Sultan Mehmet'in oğlu II. Bayezit'in Padişahlığı sırasında, Osmanlı İmparatorluğu, sözkonusu Sefarad Yahudilerini, başta **İstanbul** olmak üzere, **İzmir, Selânik, Halep** gibi belli başlı kentlere yerleştirmişlerdir. Sefarad Yahudilerinin konuştuğu dile **Ladino** deniliyordu. (*Yeri gelmişken hemen anımsatalım: Fransa'nın bugünkü Cumhurbaşkanı Sarkozy'nin annesi Selânik'te sığınma ve özgürlük bulmuş olan Sefarad Yahudilerindendir. Babası ise, 150 yıllık Osmanlı egemenliğinde en özgür yaşam hakkını elde etmiş olan Macaristan kökenlidir.*)

1992'de, engizisyonundan kaçan ve sürgün edilen Yahudilerin, Türkler tarafından 1492'de kabûl edilmişinin 500. Yılında, İstanbul'da bir tören düzenlenmişti. Hâtta aynı yıl Türkiye-Avrupa İlişkileri Enstitüsü de Hamburg'ta bir tören düzenlemişti. İstanbul'daki törende konuşan zamanın İsrail Cumhurbaşkanı, , Yahudilere gösterdikleri konukseverlik ve iyilikseverlik için, Türklerle saygı ve şükran duyduklarını içeren bir konuşma yapmıştı.

İşte bu 500. Yıl kutlamaları çerçevesinde **Benny Peiser** adlı bir Yahudi, Atatürk Türkiye'si'ni de dikkate alarak, Almanca yayımlanan "**Unsere Stimme = Sesimiz**" adlı bir derginin 5. sayısında "**Wussten Sie eigentlich, dass... = Bunları biliyor muydunuz?**" başlıklı bir yazı yayımladı.

Gittikçe bozulduğuna tanık olduğumuz Türkiye-İsrail ilişkileri açısından, **Benny Peiser**'in söz konusu yazısını Türkçe'ye çevirerek yayımlamayı, önemli bir görev sayıyorum.

SIĞINMA VE BİRLİKTE YAŞAMANIN 500. YILINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA VE TÜRKİYE'DE MUSEVÎLER

BENNY PEISER'İN 30'a YAKIN YANIT İÇEREN SORUSU

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ...?

◆ *Kafkasya bölgesi Türk halklarından olan Hazarların, 8. yüzyılda Musevîlik dinine geçtiklerini; 13. yüzyıldaki Moğol istilasına kadar, yani 500 yıl boyunca, büyük bir Türk-Musevî imparatorluğu kurduklarını; bu imparatorluğun diğer Türk halklarıyla birlikte istilacı Araplara ve Ruslara karşı savaşmak zorunda kaldıklarını?*

◆ *700 yıl kadar önce, yani 14. yüzyılın başlarında, çok sayıda Avrupa ülkelerinde baskı ve zulümle karşı karşıya bulunan Musevîlerin, Osmanlı İmparatorluğunun o zamanki Başkenti olan Edirne'ye kaçarak sığınma olanağı bulduklarını?*

◆ *Osmanlıların, Bursa'nın 1324'teki fethinde, Bizanslılar tarafından baskı ve zulüm görmekte olan bir Musevî cemaatiyle karşılaşmış olduğunu? Bu musevîlerin Osmanlıları kurtarıcı olarak coşkuyla karşıladıklarını ve Sultan Orhan'ın onlara yeni bir Sinagog inşa etmeleri için izin verdiğini?*

◆ *1376 yılında Macaristan'dan kaçan çok sayıda Musevînin, Osmanlı'nın himayesinde kurtuluş bulduğunu?*

◆ *Eylül 1394'te, Fransa Kralı VI. Şarl tarafından kovulan ve Edirne'ye gelen Musevîlerin, Yıldırım Bayezit tarafından merasimle karşılandıklarını?*

◆ *15. Yüzyılın başlarında Sicilya'dan sınır dışı edilen Musevîlere, o tarihte Osmanlı topraklarının bir parçası olan Dubrovnik'te (Ragusa) yerleşme izni verildiğini?*

◆ *1420'de, Venedikliler tarafından baskı ve zulüm gören Selanik Musevîlerinin (Çelebi Mehmet'in Padişahlık yaptığı dönemde) Edirne'ye kaçarak sığınma hakkı elde ettiklerini?*

- ◆ 1450'de Edirne'de bulunan Haham İshak Zarfati'nin , Batı'daki tüm Musevîlere bir mektup yazarak, Hıristiyanların baskısından kurtulmak için Osmanlı İmparatorluğu'na göç etmelerini tavsiye ettiğini?
- ◆ İstanbul'da yaşayan ve kendilerine Bizanslılar tarafından baskı ve zulüm yapılan Musevîlerin, Bizans İmparatorluğunu fetheden Fatih Sultan Mehmet'i kurtarıcı olarak karşıladıklarını?
- ◆ Fatih Sultan Mehmet'in Musevîlerle ilgili resmî bir beyanname yayımlayarak, kendilerinin Osmanlı Tahtı'nun himayesine girerek, ülkenin en verimli topraklarında, sahip oldukları hayvan sürüleriyle birlikte yerleşmelerine izin verdiğini?
- ◆ 1470 yılında Bavyera Kralı Ludwig tarafından ülke dışına sürülmüş olan tüm Musevîlerin, Osmanlı topraklarında sığınma hakkı ve kurtuluş olanağı bulduklarını?
- ◆ İspanya Musevîlerinin (Sefarad Yahudileri) engizisyon yöntemiyle ülke dışına sürülmeleri nedeniyle, Padişah II. Bayezit'in devlet memurlarını, söz konusu Musevîlerin ülkeye kabûl edilmesinin engellenmemesi ve kendilerine herhangi bir güçlük çıkarılmaması konusunda uyardığını ve bilakis münasip bir biçimde karşılanmaları için gerekli emri verdiğini?
- ◆ Sayıları 200.000'in çok üstünde olan ve İspanya'dan sürgün edilen, aralarında (barut üreticileri, demir dökücüleri gibi askerî uzmanların da bulunduğu) Musevîlerin Osmanlı topraklarında sığınma olanağı bulduktan sonra, sahip oldukları teknolojik bilgiler ile Osmanlı Ordularının ateşli silahlarla donanımında dikkate değer katkıları bulunduğunu ve hatta bu sayede Osmanlıların Mısır'ın Memlûklularına ve Pers imparatorluğuna karşı 16. yüzyıl başlarında kazandıkları zaferde önemli rol oynadıklarını?
- ◆ Apulya'nın(Italya) 1537 yılında Papa'nın egemenliğine verilmesinden sonra, Musevîlerin buradan kaçarak Osmanlı İmparatorluğu'na sığındıklarını?
- ◆ 1540'ta, Amasya'da yaşayan Hıristiyanlar tarafından, Musevîlerin merasimle katledilmesine ilişkin olarak açtıkları davâda, Kanunî Sultan Süleyman'ın bir ferman yayımlayarak, bundan böyle hatalı suçlamaların sadece Padişah katındaki Kadılık makamına iletilmesini buyurduğunu?
- ◆ 1542 yılında Kral Ferdinand tarafından Bohemya'dan sürgün edilen Musevîlerin çoğunun, Türkiye'de sığınma hakkı ve kurtuluş bulduklarını?

◆ *Mart 1556'da, cebren vaftiz edilen ve Papa IV. Paul tarafından yakılan 25 Musevî nedeniyle, Kanunî Sultan Süleyman'ın Papa'ya bir mektup yollayarak, Ascona'da bulunan diğer Musevîlerin derhal serbest bırakılmasını talep ettiğini; çünkü Kanunî'nin, bu insanları Osmanlının yurttaşları olarak gördüğünü ve Papa'nın, Kanunî'nin bu baskısına boyun eğmek zorunda kaldığını?*

◆ *Kanunî Sultan Süleyman'ın, 1561'de Tiberya şehrine sınırı olan bölgeleri, Osmanlı'nın Maliye Bakanı Musevî Yasef Nassi'ye armağan ettiğini; bu suretle zulüm gören ve sürgün edilen Musevîler için Filistin'de bir yerleşim bölgesi kurmasını mümkün kıldığını?*

◆ *27 Ekim 1840'ta Sultan Abdülmecid'in bir ferman yayımlayarak, "Yurttaşlarımıza karşı beslediğimiz sevgi nedeniyle, kendilerine isnat edilen suç konusunda suçsuzluğu sabit olan Musevî milletine eziyet edilmesine izin vermeyeceğini, ilân ettiğini?*

◆ *1881, 1891, 1897 ve 1903 yıllarında Rus pogrom'undan ve 1917'de Bolşevist İhtilâli'nden kaçarak kurtulan onbinlerce Musevî sığınmacının Türkiye tarafından kabûl edildiğini?*

◆ *I. Dünya Savaşı'nda Türkiye topraklarının büyük bölümlerinin yabancı güçlerce işgal edilmesi sonrasında da, Osmanlı Musevîlerinin Türkiye'ye sadık kaldıklarını ve Hahambaşı Haim Nahum'un yılmak yorulmak bilmeden, Amerika ve Avrupa'da Türkiye için gayret sarfettiğini? 1922'de toplanan Lozan Barış Konferansına, gayrimüslim olarak yalnızca Haim Nahum'un delege olarak katıldığını?*

◆ *Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün, 1933'ten itibaren, Hitler Almanya'sından kaçmak zorunda kalan (Paul Hindemith gibi) çok sayıda bilim adamını, sanatçıyı, siyasetçiyi, müzisyeni Türkiye'ye davet ettiğini ve onların Türk üniversitelerinin kuruluşunda önemli katkılarda bulduklarını?*

◆ *Türk hükümetinin, 1941'de Romanya'da soykırım tehlikesiyle karşı karşıya bulunan Musevîleri tahliye ederek, Filistin'e göndermek istediğini, ancak bu istemin ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından geri çevrildiğini?*

◆ *Türkiye'nin, II. Dünya Savaşı sırasında anti faşist sığınmacılar için transit ülke görevi yaptığını ve bu suretle 20.000 Musevî sığınmacıyı ölümden kurtardığını?*

◆ *Türk diplomatlarının, Almanya'nın işgâl ettiği Balkan ülkelerindeki Musevîleri soykırım tehlikesinden kurtardığını?*

◆ *Türkiye'nin Mart 1949'da İsrail'i resmen tanıdığını ve 1950'den itibaren, bu Musevî devletle diplomatik ilişkileri başlattığını?*

◆ *Türkiye'nin, İran ve İsrail ile birlikte 1958 yılında radikal Arap devletlerine karşı bir ittifak oluşturduğunu?*

◆ *Türkiye'nin, bugün de sürekli olarak, İran, Suriye ve Irak'ta baskı altında bulunan Musevîlerin transit olarak Türkiye üzerinden Filistin'e göç etmeyi - Aliya - ve orada sığınma olanağı sağladığını?*

(*): **Aliya**: Siyonizm hareketinde Filistin'e yapılan çeşitli Musevî göçleri için kullanılan tabir. Örneğin: 1. Aliya (1881-1903), 2. Aliya (1904-1914).

Almancadan çeviren:

Dursun ATILGAN

Avrupa Atatürkçü Düşünce Dernekleri Federasyonu

Genel Başkanı